

RAAD VOOR VERKIEZINGS BETWISTINGEN

Dienst van de Bestuursrechtscolleges
Koning Albert II-laan 35 bus 81
1030 BRUSSEL
T 02 553 17 75
www.dbrc.be
info.verkiezingsbetwistingen@vlaanderen.be

Bu	1	2	3	4	5	6	7
Sec	S	P	Fin	Me	Fac	R	Omg
IT	Ac	B	SH	Vth	Nip	OW	TD
Com	Wzc	Cc	Sp	Bib	Ko	Kb	
- 7 JAN 2019							

AANGETEKEND

Stad TORHOUT
Aartrijkestraat 11/B
8820 Torhout

Rolnummer
1819-RVERKB-0026
(altijd vermelden)

Uw kenmerk

Brussel
04 januari 2019

Betekening arrest

Geachte

Als bijlage vindt u een afschrift van een arrest waarbij uitspraak wordt gedaan over het ingediende bezwaar (artikel 112 Procedurebesluit).

Met vriendelijke groeten

Xavier Vercaemer
Hoofdgriffier

Procedurebesluit: besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges.
DBRC-decreet: decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges.

RAAD VOOR VERKIEZINGSBETWISTINGEN

ARREST

van 3 januari 2019 met nummer RVERKB/1819/0028
in de zaak met rolnummer 1819-RVERKB-0026

Verzoekende partij	de heer Koen SAP , met woonplaatskeuze te 8820 Torhout, Brildam 15
Betrokken partijen	1. mevrouw Hilde CREVITS , vertegenwoordigd door advocaat D.R. MARTENS met woonplaatskeuze op het kantoor te 9040 Gent, Antwerpsesteenweg 360 2. mevrouw Eva MAES , wonende te 8820 Torhout, Bruggestraat 101 3. de heer Bertrand VANDER DONCKT , wonende te 8820 Torhout, Populierenstraat 2 4. de heer Paul DIERYCKX , wonende te 8820 Torhout, Langepijpestraat 32/v1 5. de heer Piet WOSTYN , wonende te 8820 Torhout, Conscienceplein 7

I. Voorwerp van het bezwaar

Het bezwaar is neergelegd bij aangetekend schrijven op 27 november 2018 en werd ingesteld door de heer Koen Sap, die als 2de kandidaat voor de N-VA opkwam bij de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2018 in Torhout en verkozen werd met 842 voorkeurstemmen.

Het bezwaar strekt tot vaststelling van het overschrijden van het toegestane maximumbedrag voor verkiezingsuitgaven in hoofde van de partij CD&V Torhout. Subsidiair is de klacht ook gericht ten aanzien van alle individuele kandidaten, voorkomend op de CD&V-lijst van Torhout, wegens het individueel overschrijden van het toegestane bedrag voor verkiezingsuitgaven en het niet aangeven van verkiezingsuitgaven.

Verzoeker diende tevens een aanvullend verzoek in per aangetekend schrijven van 11 december 2018.

II. Verloop van de rechtspleging

Betrokken partijen, CD&V Torhout en mevrouw Hilde Crevits, lijsttrekker, hebben via hun raadsman Meester D.R. Martens per aangetekend schrijven van 14 december 2018 een nota ingediend bij de Raad, als antwoord op het bezwaarschrift.

Verzoeker heeft hierop gereageerd bij aangetekend schrijven van 18 december 2018.

Betrokken partijen, CD&V Torhout en mevrouw Hilde Crevits, lijsttrekker, hebben via hun raadsman Meester D.R. Martens per aangetekend schrijven van 19 december 2018 hierop een wederwoord ingediend bij de Raad, als antwoord op het aangetekend schrijven van 18 december 2018 vanwege de heer Koen Sap.

Verzoeker heeft hierop nogmaals gereageerd bij aangetekend schrijven van 19 december 2018.

De partijen zijn opgeroepen voor de openbare zitting van 24 december 2018, waar het bezwaar werd behandeld.

Verzoeker is ter zitting verschenen.

Meester D.R. Martens die optreedt voor CD&V Torhout en haar lijsttrekker mevrouw Hilde Crevits, betrokken partijen, is ter zitting verscheen.

Betrokken partijen, mevrouw Eva Maes (lijstindiener N-VA), de heer Bertrand Vander Donckt (lijstindiener Groen), de heer Paul Dieryckx (lijstindiener sp.a) en de heer Piet Wostyn (lijstindiener Open VLD) zijn, zonder voorafgaande verwittiging, noch schriftelijk noch op de zitting zelf verschenen.

Bestuursrechter Luc Verhulst, ondervoorzitter van de Eerste Kamer, heeft verslag uitgebracht.

Het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (DBRC-decreet) en het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (Procedurebesluit) zijn toegepast.

III. Feiten

De feiten die relevant zijn voor de beoordeling van het bezwaar kunnen als volgt worden samengevat.

Bij aangetekend schrijven van 27 november 2018 dient de heer Koen Sap, die als 2de kandidaat voor de N-VA opkwam bij de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2018 in Torhout, een **bezwaarschrift** in tegen de partij CD&V Torhout.

Het bezwaar strekt tot vaststelling van het overschrijden van het toegestane maximumbedrag voor verkiezingsuitgaven in hoofde van de partij CD&V Torhout. Subsidiair is de klacht ook gericht ten aanzien van alle individuele kandidaten, voorkomend op de CD&V-lijst van Torhout, wegens het individueel overschrijden van het toegestane bedrag voor verkiezingsuitgaven en het niet aangeven van verkiezingsuitgaven.

Daar waar het maximale te besteden bedrag 17.222 € bedroeg, bleek uit de aangifte vanwege de partij CD&V dat in totaal 16.867,78 € zou zijn besteed, inclusief de boegbeeldencampagne.

Volgens **verzoeker** werden evenwel een aantal kosten niet in rekening gebracht. Hij citeert onder andere:

- Publicaties vanwege de partij CD&V in de edities van 28 september, 5 oktober en 12 oktober 2018 van de Krant van West-Vlaanderen, die een kost vertegenwoordigen van 3.951,86 €
- Kosten gemaakt door individuele kandidaten in functie van gezamenlijke CD&V-campagnes, voor een globale waarde van 14.707,34 €

De ontwerp- en productiekost van verkiezingsfolders voor gezamenlijke CD&V-campagnes bedroeg volgens de uitgavenstaat van de individuele kandidaten 12.981,30 €, terwijl in de individuele kandidaten-aangiften slechts 9.700 € is terug te vinden. Verzoeker peilt naar een verklaring voor het verschil, net zoals voor de verschillen die hij opmerkte tussen kostprijs voor campagnes van Jong-CD&V, een flyer-campagne en het totaal van de individuele aangiften van de CD&V-kandidaten.

Ook inzake de door de CD&V op 6 oktober 2018 georganiseerde 'Nacht van de kandidaten' vraagt verzoeker naar de kostprijs van dit event; het vermoede deficit van dit gebeuren dient eveneens opgenomen in het totaal van de verkiezingsuitgaven.

Verder heeft bezwaarindiener ook opmerkingen inzake de individuele aangiften van:

- Kandidaat nummer 23 op de CD&V-lijst, de heer Nico Vanhooren, met betrekking tot een gevoerde duo-affiche/folder
- Kandidaat nummer 5 op de CD&V-lijst, de heer Joost Cuvelier, met betrekking tot de aanmaakkost van 6 promofilmpjes

Verzoeker komt tot het besluit dat, afhankelijk van de individuele dan wel collectieve aanrekening van sommige kosten, men hoe dan ook tot een overschrijding van de maximaal toegelaten verkiezingsuitgaven moet concluderen. Hij vraagt daarom een boete op te leggen ten bedrage van minstens 3.597,74 €, te verhogen met de niet-aangegeven bedragen in hoofde van de heren Joost Cuvelier en Nico Vanhooren, met het deficitaire resultaat van de organisatie 'Nacht van de kandidaten', en met de andere kosten die niet terug te vinden zijn bij de aangiften van de individuele kandidaten. Tenslotte vraagt hij de Raad te oordelen over een mogelijke sanctie ten aanzien van de lijsttrekker en andere CD&V-kandidaten mocht blijken dat deze over hun maximumbedrag aan verkiezingsuitgaven uitstijgen.

Het bezwaar is vergezeld van 9 bijlagen, allen gelinkt aan en ter staving van de argumenten die de heer Sap ontwikkelde.

In een **aanvullend bezwaarschrift**, ingekomen bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen op 12 december 2018, gaat **verzoeker**, de heer Koen Sap, nader in op de promofilmmpjes vanwege kandidaat Joost Cuvelier. Uit verklaringen in de media vanwege waarnemend en toekomstig titelvoerend burgemeester Kristof Audenaert moest blijken dat het de zoon van de heer Cuvelier was die instond voor de productie van deze filmmpjes, en er daarom ook geen kosten voor in rekening dienden gebracht. Het bekijken van het filmpje leert verzoeker echter dat een derde persoon als 'piloot' van de gehanteerde drone fungeerde. Mocht toch worden volgehouden dat zoon Cuvelier de beelden maakte vraagt verzoeker naar diens opleidingsattesten, de aankoopfactuur van de drone, registratie, logboek, verzekering en toestemming van de grondeigenaars der overvlogen percelen. Bij gebreke aan voorlegging van de gevraagde bescheiden, dient de heer Sap ten individuele titel klacht in ten aanzien van de heer Joost Cuvelier wegens het overschrijden van diens toegelaten verkiezingsbudget.

Op 17 december 2018 ontvangt de Raad voor Verkiezingsbetwistingen een aangetekende zending vanwege Meester Dirk Martens uit Sint-Amandsberg bij Gent, handelend in naam en voor rekening van **betrokken partijen** CD&V Torhout en mevrouw Hilde Crevits, lijsttrekker bij de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2018 in Torhout. Het **verweerschrift** is vergezeld van 28 bijlagen, die te maken hebben met de CD&V-kandidaten, de verkiezingsuitgaven van de gemeenteraads- en provincieraadsverkiezingen, facturen en kostenstaten.

Betrokken partijen stellen vast dat verzoeker klacht neerlegt tegen alle individuele kandidaten die voorkomen op de CD&V-lijst van Torhout, maar dat geen concrete inbreuken lastens alle kandidaten worden geformuleerd. Aangezien het daardoor niet mogelijk is zich voor eventueel begane inbreuken te verdedigen miskent het bezwaar de rechten van de verdediging van alle kandidaten, aldus betrokken partijen. Verweerders bestrijden de bewering als zouden de kandidaten van CD&V Torhout een aantal verkiezingsuitgaven niet hebben aangegeven, zo onder meer inzake de boegbeeldencampagne, de publicaties in de Krant voor West-Vlaanderen, en de 'kostprijs voor ander drukwerk'.

De niet-aangifte van 1.141,16 € in hoofde van de 6 jongeren-kandidaten wordt door betrokken partijen als materiële vergissing erkend, maar deze beperkte som leidt geenszins tot overschrijding van de vastgestelde limieten. Anderzijds bestrijden betrokken partijen de aanklachten ten aanzien van kandidaten Lieselotte Denolf, Nico Vanhooren, Sandy Vanparys en Joost Cuvelier. Wat deze laatste betreft zijn de gemaakte promo-video's amateuropnames, die als internettoepassing niet onder de verkiezingsuitgaven vallen. Zeven reportages werden overigens aangemaakt en op het internet geplaatst vóórdat de sperperiode inging.

Ook het deficit van de 'Nacht van de Kandidaten', ten bedrage van 831,17 €, werd volgens betrokken partijen behoorlijk aangegeven.

Tenslotte merken verweerders op dat verzoekende partij niet aangeeft lastens wie de eventuele sanctie moet worden uitgesproken, wat in toepassing van de individualiseringsregel nochtans vereist is.

In een **aanvullende memorie**, ingekomen bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen op 19 december 2018, geeft **verzoeker** repliek op de standpunten van verweerders. Hij onderstreept dat hij wel degelijk op individuele basis klacht neerlegde tegen alle kandidaten die voorkwamen op de CD&V lijst van Torhout, omdat op basis van de door CD&V ingediende stukken niet kon worden opgemaakt aan wie welke kosten moeten worden aangerekend. Wat de vordering tot vervallenverklaring van het mandaat betreft zijn wel degelijk de kandidaten Lieselotte Denolf, Joost Cuvelier en Bart Naeyaert uitdrukkelijk opgenomen in het bezwaarschrift.

Verder argumenteert verzoeker omstandig dat de publicatiekosten in 3 edities van de Krant van West Vlaanderen wel degelijk bij de uitgaven verbonden aan de gemeenteraadsverkiezingen moeten worden aangerekend, en maximaal voor 1/27ste in verband kunnen worden gebracht met de provincieraadsverkiezingen.

Voorts komt bezwaarindiener tot de vaststelling dat voor de aanmaak van affiches een bedrag van 4.026,34 € niet aangegeven is, dat tegenover de dienstprestaties van de professionele fotografe geen factuur is terug te vinden en dat de CD&V blijkbaar niet tilt aan het 'vergeten' in rekening brengen van 2 kostenposten ten belope van 1.141,16 €.

Ten aanzien van de uitgaven in verband met de aanmaak van on-line videoreportages van de heer Joost Cuvelier riposteert verzoeker op de verantwoording van betrokken partijen. Hij is van mening dat:

- De kosten bij de aanmaak van deze internetfilmpjes wel degelijk als verkiezingsuitgaven dienen aangegeven. Er geen gebruik mag gemaakt worden van de stadsdiensten om bij wijze van filmpjes geplaatst voorafgaand aan de sperperiode het resultaat van de gemeenteraadsverkiezingen te beïnvloeden
- De reportages ook duidelijk maken dat naar aanleiding van moederdag, 13 mei 2018, met stadsgelden parfum werd uitgedeeld aan de moeders in het Woonzorgcentrum, en dit als verkiezingspropaganda
- De aanmaak van de reportages hoe dan ook aan marktconforme prijzen diende aangegeven, zowel bij familiale aanmaak als via externe assistentie
- Bij de productie van de filmpjes de privacy-wetgeving en de regelgeving inzake drone-aanwending is overtreden

Tenslotte is verzoeker van mening dat inzake de 'Nacht van de Kandidaten' ten onrechte het voordeeltarief voor een erkende vereniging is toegepast.

Verzoeker vordert een 3-ledige sanctie:

- Het opleggen van een financiële boete ten belope van 10.124,23 €
- De schorsing van het mandaat van de lijsttrekker, mevrouw Hilde Crevits, voor een termijn van drie maanden
- De vervallenverklaring van het mandaat van de heer Joost Cuvelier en het overmaken van dit deeldossier aan het parket wegens het plegen van strafbare feiten

Op 20 december 2018 ontvangt de Raad voor Verkiezingsbetwistingen vanwege **betrokken partijen** een **repliek**, bij wijze van aangetekende zending vanwege raadsman Meester Dirk Martens.

Betrokken partijen wijzen er op dat het procedurereglement van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen niet voorziet in de mogelijkheid tot het formuleren van een wederantwoord op de nota van de betrokken partijen, en evenmin in het neerleggen door verzoeker van aanvullende stukken nà het verstrijken van de termijn voor het indienen van het verzoekschrift. Betrokken partijen vorderen dat deze aanvullingen uit de debatten worden geweerd, zoals reeds gesteld in de nota van 14 december 2018.

Betrokken partijen verwijzen naar de bepalingen van het Besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, dat de rechtspleging voor de Raad voor Verkiezingsbetwistingen regelt. Zij besluiten hieruit dat verzoekende partij reeds in zijn verzoekschrift al zijn argumenten en stavingsstukken diende mee te delen, en dat het procedurereglement niet voorziet in een conclusietermijn om te repliceren op de verweernota van betrokken partijen.

De betrokken partijen stellen vast dat de aanvullingen vanwege verzoeker van 11 en 18 december 2018 met aangehechte overtuigingsstukken onontvankelijk zijn wegens laattijdige neerlegging en uit de debatten moeten worden geweerd.

In een **laatste repliek**, ingekomen bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen op 20 december 2018, verklaart **verzoeker** dat hij gebruik maakt van artikel 107 van het rechtsplegingsbesluit van 16 mei 2014, dat stipuleert dat hij nog aanvullende en geïnventariseerde overtuigingsstukken aan het dossier kan toevoegen als deze noodzakelijk zijn in repliek op de antwoordnota van verweerder. Hij kon op het ogenblik van het indienen van zijn bezwaarschrift onmogelijk op de hoogte zijn van een aantal concrete kostenfactoren, uitsplitsingen en evenementen.

IV. Ontvankelijkheid van het bezwaar

A. Ratione personae.

Standpunt van de partijen

Verzoeker is kandidaat op lijst 2 (N-VA) en bekleedt hierop plaats 2. Na de verkiezingen is hij verkozen tot 2^e effectief lid, met 842 voorkeurstemmen.

Beoordeling door de Raad

Verzoeker voldoet aan de decretale voorwaarden zoals voorzien in artikel 22 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges.

Het verzoek is op dit punt **ontvankelijk**.

B. Ratione temporae

Standpunt van de partijen

Verzoeker heeft zijn oorspronkelijk bezwaar ingediend op 27 november 2018, i.e. binnen de door artikel 23 van het voormelde decreet van 4 april 2014 gestelde termijn van 45 dagen, te rekenen vanaf de dagtekening van het proces-verbaal van de verkiezingen.

Verzoeker heeft een aanvullend bezwaar ingediend op 11 december 2018 en tweemaal een antwoordnota ingediend op de nota's van betrokken partijen, CD&V Torhout en mevrouw Hilde Crevits, lijsttrekker, vertegenwoordigd door Meester D.R. Martens, te weten op 18 december 2018 en 19 december 2018.

Beoordeling door de Raad

Het oorspronkelijk verzoek is tijdig ingediend.

Enkel het oorspronkelijk verzoek van 27 november 2018 is op dit punt **ontvankelijk**.

Het aanvullend verzoek van 11 december 2018 en de antwoordnota's van 18 december 2018 en 19 december 2018 zijn **onontvankelijk behoudens** de aanvullende stukken voor zover hij nog niet over die stukken kon beschikken op het ogenblik waarop het verzoekschrift werd ingediend of voor zover ze noodzakelijk zijn in repliek op de antwoordnota van de verweerder (artikel 107 Besluit Vlaamse regering van 16 mei 2014).

C. Belang

Verzoeker heeft slechts een belang wanneer hij ten minste tot tweede opvolger werd verkozen of voor zoveel hij onregelmatigheden aanvoert die tot gevolg kunnen hebben gehad dat hij net niet ten minste tot tweede opvolger werd verkozen.

Verzoeker is tot effectief lid van de gemeenteraad verkozen, als tweede verkozen met 842 voorkeurstemmen.

Beoordeling door de Raad

Verzoeker toont het vereiste **belang**.

V. Onderzoek van het bezwaar

Enig middel

Standpunt van de partijen

In dit middel stelt **verzoekende partij** dat de **lijst CD&V** het toegestane maximumbedrag voor verkiezingsuitgaven per partij heeft overschreden en dat bepaalde verkiezingsuitgaven niet werden aangegeven.

In ondergeschikte orde wordt ook klacht neergelegd tegen alle **individuele kandidaten** wegens het overschrijden van het toegestane maximumbedrag voor verkiezingsuitgaven als individuele kandidaat en het niet aangeven van bepaalde verkiezingsuitgaven.

Luidens de Mededeling van de Vlaamse Minister van Binnenlands Bestuur van 31 augustus 2018 van de maximumbedragen die mogen worden uitgegeven door de lijsten en de kandidaten voor de lokale en provinciale verkiezingen van 14 oktober 2018, in uitvoering van artikel 192 van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 voor de gemeente-, stadsdistricts- en provincieraadsverkiezingen, en in uitvoering van artikel 5 van de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden, de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 5 augustus 2006, voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn, bedroeg het maximum voor de lijsten in de stad Torhout 17.222,00 EUR en voor iedere individuele kandidaat 1.289,76 EUR.

In een uitvoerige nota beargumenteert de heer Koen Sap zijn beweringen, die als volgt kunnen worden samengevat:

Lijst 3 - CD&V

1. Publiciteit krant West-Vlaanderen: 3.951,86 EUR niet aangegeven
2. Gezamenlijke publiciteit gedragen door individuele kandidaten
  - a. 3.281,30 EUR van 12.981,30 EUR niet aangegeven (verkiezingsfolders)
  - b. 126,76 EUR van 507,16 EUR niet aangegeven (Jong CD&V)
  - c. 158,50 EUR van 634 EUR niet aangegeven (campagne via Jong CD&V)
  - d. 400 EUR van 504,88 EUR niet aangegeven (flyers)

Individuele kandidaten lijst 3 - CD&V

1. Nico Vanhooren
  - a. Helft van duo-affiche aangegeven (316,94 EUR). Andere helft bij niemand aangegeven. mogelijk overschrijding maximum bedrag bij een kandidaat.
2. Joost Cuvelier
  - a. Kosten 6 promofilmpjes (Facebook) niet aangegeven t.b.v.6 x 500 EUR + 404,13 EUR Sabam

Bijkomend vraagt verzoeker om verduidelijking inzake de onkosten voor de Nacht van de Kandidaten.

Verzoeker verzoekt de Raad om volgende **sancties** te treffen:

- Boete gelijk aan het bedrag van de overschrijding, begroot op minstens 3.597,74 EUR, te verhogen met de niet-aangegeven bedragen van de mede-kandidaat van de heer Nico Vanhooren en de niet-aangegeven bedragen van de heer Joost Cuvelier.
- Verzoeker schikt zich ook in elke andere sanctie die de Raad zou opleggen t.o.v. de lijsttrekker en de andere kandidaten.

In zijn aanvullend bezwaarschrift d.d. 11 december 2018 gaat verzoeker dieper in op de filmpjes die door de heer Cuvelier werden gemaakt, meer bepaald de al dan niet betrokkenheid van diens zoon Robbe bij de aanmaak ervan.

Meester D.R. Martens antwoordt namens **betrokken partijen** hierop als volgt:

Het belang en de tijdigheid van het oorspronkelijke bezwaar worden niet betwist. Met betrekking tot een eventuele sanctie merkt hij echter op dat 'alle kandidaten' te vaag is en de rechten van verdediging schendt. Een vervallenverklaring van mandaat kan enkel dan rechtsgeldig zijn indien het kandidaten betreft die expliciet met name genoemd zijn. Betrokken partijen vorderen dan ook de onontvankelijkheid.

In -voor hem- ondergeschikte orde beantwoordt Meester Martens de vragen en opmerkingen van verzoeker en weerlegt hij de aantijgingen. Dit kan als volgt worden samengevat:

Lijst 3 - CD&V

1. Publiciteit krant West-Vlaanderen: 3.951,86 EUR niet aangegeven
Meester Martens toont aan dat deze campagnes correct zijn aangegeven bij de (provinciale) verkiezingsuitgaven van de heer Bart Naeyaert ten bedrage van enerzijds 90,75 EUR voor ontwerp- en productiekosten en anderzijds 2.399,76 EUR voor advertentieruimte.
2. Gezamenlijke publiciteit gedragen door individuele kandidaten
  - a. 3.281,30 EUR van 12.981,30 EUR niet aangegeven (verkiezingsfolders)
Meester Martens toont aan dat dit bedrag werd aangegeven onder de rubriek 'kostprijs voor ander drukwerk' - deel affiches ten bedrage van 3.281,30 EUR op de aangifte van de lijst CD&V.
  - b. 126,76 EUR van 507,16 EUR niet aangegeven (Jong CD&V)
Dit wordt niet betwist door Meester Martens.
  - c. 158,50 EUR van 634 EUR niet aangegeven (campagne via Jong CD&V)
Dit wordt eveneens niet betwist door Meester Martens.
  - d. 400 EUR van 504,88 EUR niet aangegeven (flyers)
Meester Martens zegt dat het hierbij om een duo-campagne gaat van Liesbeth Denolf en Bert De Brabandere ten bedrage van 504,88 EUR, kosten die gedeeld werden en correct aangegeven.

Individuele kandidaten lijst 3 - CD&V

1. Nico Vanhooren
  - a. Helft van duo-affiche aangegeven (316,94 EUR). Andere helft bij niemand aangegeven. Mogelijks overschrijding maximum bedrag bij een kandidaat. Meester Martens meldt dat de andere kandidaat mevrouw Sandy Vanparys is, doch dat de kostprijs slechts 316,95 EUR was in totaal en dus correct -en volledig- aangegeven door de heer Nico Vanhooren.
2. Joost Cuvelier
  - a. Kosten 6 promofilmpjes (Facebook) niet aangegeven t.b.v.6 x 500 EUR + 404,13 EUR Sabam. Meester Martens verwijst hierbij naar artikel 193, §3, 8° van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, waarbij de uitgaven voor de aanmaak van internettoepassingen niet als verkiezingspropaganda worden beschouwd op voorwaarde dat die aanmaak op dezelfde wijze en volgens dezelfde regels geschiedt als buiten de sperperiode.

Op de bijkomende vraag van verzoeker om verduidelijking inzake de onkosten voor de Nacht van de Kandidaten, antwoordt Meester Martens dat het deficit voor dit evenement verdeeld werd over de provincie (447,70 EUR) en de gemeente (384,47 EUR).

Wat de mogelijke sanctionering betreft verzoekt Meester Martens de Raad om, zoals dit door de wet/decreetgever ab initio gewenst is, om de wet/het decreet 'met gezond verstand en niet te pietepeuterig' toe te passen, en rekening te houden met de proportionaliteit. Hij merkt ook op dat de individualiseringsregel in deze geschonden is.

In de repliek van **verzoeker** d.d. 18 december 2018 meldt hij dat hij sowieso iedere kandidaat die niet in regel is met de bepalingen rond de verkiezingsuitgaven viseert doch dat hij niet weet aan wie welke kosten dienen toebedeeld te worden. Hij wijst er ook op dat zowel mevrouw Denolf als de heer Cuvelier wel degelijk bij naam

zijn genoemd. Verder specificeert hij zijn aanklacht inzake het niet aangeven van de publicaties in de krant van West-Vlaanderen, waarbij hij opmerkt dat enkel in de eerste twee publicaties het woordje 'provincie' voorkomt, doch zeker niet in de derde. Hij is de mening toegedaan dat de kosten dan ook proportioneel dienen aangegeven te worden. Verder twijfelt hij aan de juistheid van de opgegeven bedragen door Meester Martens, hierbij verwijzend naar de officiële prijslijsten.

Ook wat betreft de andere aangiften, stelt hij zich vragen en voegt hij een nieuw niet aangegeven bedrag van 4.026,34 EUR toe m.b.t. kosten voor affiches. Hij gaat ook dieper in op de kosten voor de internetfilmpjes van de heer Cuvelier en laakt het ganse gebeuren. De persoon die de heer Cuvelier bijstond bij de aanmaak ervan wordt geïdentificeerd als de heer Rik Cloet, priester. Met betrekking tot de 'Nacht van de kandidaten' stelt hij de juistheid van de opgegeven bedragen in vraag.

Tot slot poneert verzoeker een nieuw verzoek tot sanctionering, en dit omwille van het 'hardnekkig ontkennen van de feiten'. Zo verzoekt hij thans om 1° een financiële boete ten bedrage van 10.124,23 EUR; 2° de schorsing voor drie maanden van de lijsttrekker mevrouw Hilde Crevits; 3° de vervallenverklaring van het mandaat van de heer Joost Cuvelier, alsmede het overmaken van zijn dossier aan het parket wegens het plegen van strafbare feiten.

Betrokken partijen, vertegenwoordigd door Meester D.R. Martens, repliceren hierop stellende dat het procedurereglement (Besluit Vlaamse regering van 16 mei 2014) verzoeker de mogelijkheid ontzegt om een wederantwoord te formuleren en dat hij slechts onder zeer specifieke omstandigheden bijkomende stukken kan indienen:

De verzoeker kan na het bezorgen van het verzoekschrift alleen aanvullende en geïnventariseerde overtuigingsstukken aan het dossier toevoegen voor zover hij nog niet over die stukken kon beschikken op het ogenblik waarop het verzoekschrift werd ingediend of voor zover ze noodzakelijk zijn in repliek op de antwoordnota van de verweerder. De verzoeker bezorgt in dat geval onmiddellijk een kopie van de aanvullende overtuigingsstukken aan het College en aan de betrokken gemeente, het betrokken district, de betrokken provincie of het betrokken openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, en, in voorkomend geval, aan de kandidaten van wie de verkiezing of de verkiezingsrang wordt betwist. (art. 107)

Elke partij, elke kandidaat van wie de verkiezing of de verkiezingsrang wordt betwist, elke mandataris van wie het mandaat wordt betwist, of elke andere belanghebbende kan een nota indienen binnen een vervaltermijn van vijftien dagen die ingaat op de dag na de kennisgeving van het verzoekschrift. De griffier betekent een afschrift van de nota aan de verzoeker, en aan de andere partijen of in dit lid vermelde betrokkenen.

Iedere partij of in het eerste lid vermelde betrokkene, behalve de verzoeker, kan eventuele aanvullende en geïnventariseerde overtuigingsstukken indienen binnen een vervaltermijn van vijftien dagen die ingaat op de dag na de kennisgeving van het verzoekschrift. (Art. 108)

Meester Martens concludeert dan ook dat alle aanvullingen van 11 december en 18 december 2018 manifest laattijdig werden neergelegd en uit de debatten dienen geweerd te worden.

In zijn laatste repliek van 19 december 2018 benadrukt **verzoeker** dat deze bijkomende stukken nodig waren in repliek op de antwoordnota van de verweerder. Hij stelt onmogelijk op de hoogte te kunnen zijn geweest van ettelijke aangehaalde facturen.

Op de **hoorzitting** herhalen verzoeker en betrokken partijen, hun schriftelijke geuite argumentatie. De heer Sap herneemt de door hem aangehaalde bedragen en schetst de volgens hem niet aangegeven bedragen. Hij wijst ook op de richtlijnen van de Vereniging van Vlaamse Steden en gemeenten met betrekking tot het proportioneel aangeven van gezamenlijke campagnes.

De heer Sap deelt ter zitting mee dat de niet-aangifte van de heer Nico Vanhooren een kleine materiële omissie betreft en doet ten opzichte van betrokkene afstand van geding.

Meester Martens verzoekt opnieuw om de aanvullende argumenten uit de debatten te weren op grond van het hierboven aangehaalde artikel 107 van het procedurereglement. Hij meent dat de aangehaalde stukken niet nieuw waren. Verder beargumenteert hij dat de aangifte van de uitgaven geenszins proportioneel dient te geschieden, en dat er een zekere graad van vrijheid is wat de aangifte van gezamenlijke campagnes betreft. Ook wordt duidelijk dat één persoon, de heer Bart Naeyaert, kandidaat was voor zowel de gemeenteraads- als de provincieraadsverkiezingen.

Beoordeling door de Raad

De Raad is van oordeel dat het procedurereglement strikt dient te worden nageleefd en weert derhalve alle **bijkomende verzoeken en conclusies**, i.e. deze ingediend na het oorspronkelijke verzoekschrift, uit de debatten wegens onontvankelijkheid.

Wat betreft het indienen van **aanvullende en geïnventariseerde overtuigingsstukken** neemt de Raad akte van de beweringen van de heer Sap dat hij onmogelijk op de hoogte kon zijn geweest van sommige door hem nog gehanteerde facturen in zijn aanvullende nota's doch stelt vast dat de heer Sap nalaat dit op een objectieve en verifieerbare wijze ook effectief aan te tonen. Verzoeker vertoont niet de noodzakelijke zorgvuldigheid en waakzaamheid bij het indienen van zijn dossier.

Verzoeker toont evenmin aan dat hij deze bijkomende overtuigingsstukken -zoals het procedurebesluit voorschrijft- aan de betrokken gemeente en aan de kandidaten van wie de verkiezing of verkiezingsrang wordt betwist, heeft overgemaakt. Ook op dit punt vertoont verzoeker niet de juridisch noodzakelijke zorgvuldigheid.

Ook de door verzoeker aangehaalde niet aangegeven **bedragen** zijn veeleer gebaseerd op eigen inzichten, berekeningen en aannames. De gehanteerde cijfers missen een concrete en correcte grondslag. Daarenboven worden alle door hem aangehaalde nalatigheden qua aangifte door betrokken partij één voor één weerlegd op een verifieerbare wijze die de Raad overtuigt.

De verdeling van de kosten voor gemeenschappelijke campagnes is in die mate vrij te kiezen in zoverre er minstens een betrokkenheid is vanwege de indiener ervan. Enige richtlijn ter zake vanwege de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, is louter indicatief en mist enige rechtsgrond. Deze betrokkenheid is het geval inzake de aangifte van de drie **publicaties in de krant van West-Vlaanderen** nu aangetoond is dat op alle drie de publicaties een kandidaat voor de provincieraadsverkiezingen afgebeeld stond, met name de heer Bart Naeyaert, en dat deze laatste de kosten in zijn aangifte heeft verwerkt. Het begrip 'marktprijs' betreft een redelijke prijs die uit commercieel oogpunt verantwoord is. De door verzoeker aangehaalde kostprijs voor de publicaties kan niet worden weerhouden nu betrokken partij heeft aangetoond wat de werkelijke kostprijs was; een kostprijs die in de lijn ligt van vorige publicaties waarbij uit de facturen van De Jonckere die zich in het dossier bevinden, tevens blijkt dat voor CD&V Torhout steeds lagere prijzen dan de gebruikelijke worden gehanteerd en sommige publicaties zelfs gratis gebeurden.

Wat de **'gezamenlijke publiciteit gedragen door individuele kandidaten'** betreft, is de Raad van oordeel dat behoudens de twee kleine niet-aangegeven bedragen van 126,76 EUR en 158,50 EUR, alle andere kosten correct zijn aangegeven. De heer Sap laat na om te bewijzen dat de correctie van deze twee bedragen ertoe zou leiden dat (minstens) één kandidaat op individuele basis het maximumbedrag zou overschreden hebben. Integendeel, nazicht van de individuele aangiftes leidt ertoe te concluderen dat dit niet het geval zou zijn. De Raad beschouwt deze vergetelheid dan ook als niet significant en derhalve verwaarloosbaar. Hier anders over oordelen zou ingaan tegen het 'gezonde verstand' dat door de wet/decreetgever is beoogd en door de Raad van State wordt bevestigd. De Raad beschikt in deze dan ook over een appreciatiebevoegdheid en oordeelt dat het opleggen van enige sanctie volstrekt onredelijk en buiten verhouding zou zijn. Meer zelfs, verzoeker toont niet aan welke kandidaat door de inschrijving van deze bedragen het maximum van de toegelaten uitgaven voor verkiezingsuitgaven zou hebben overschreden, waardoor dit middel op zich onontvankelijk is.

Wat betreft de uitgaven voor het maken van **promotiefilmpjes** van de heer Cuvelier werd door Meester Martens op overtuigende en gedetailleerde wijze uiteen gezet dat het hierbij wel degelijk ging om zijn zoon, die een prijs

(een uur drone video opname) had gewonnen op het 'Vastival' van het Sint-Jozefscollege Torhout (zie <https://www.sintjosefscollegeatorhout.be/index.php/2de-graad/medium/31-vastival-2018/347-vastival-2018-veiling>, waar de prijs van 'een uur drone-initiatie en vliegen met Mavic Air toestel (mr. Cloet)' wordt vermeld) en hierin aldus terecht werd bijgestaan door de heer Cloet als begeleider. Hierbij waren dus geen kosten gemoeid. De heer Sap faalt om dit te weerleggen.

De Raad beschouwt de uitgaven voor de aanmaak van deze filmpjes als vrijgesteld onder de bepalingen van artikel 193, §3, 8° van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, nu is aangetoond dat de heer Cuvelier reeds meerdere dergelijke filmpjes op zijn Facebook-pagina heeft gepost, temeer daar -in ondergeschikte orde- de filmpjes m.b.t. de verkiezingen binnen een gewonnen (veiling)prijs vielen.

De Raad wijst er ook op dat verzoeker in zijn initiële verzoek als mogelijke **sanctie** enkel een boete heeft geëist. De bijkomende eisen m.b.t. de schorsing van de lijsttrekker, mevrouw Hilde Crevits, en de vervallenverklaring van het mandaat van de heer Cuvelier, werden laattijdig en onontvankelijk ingediend.

Aangezien op verifieerbare wijze is aangetoond dat alle in het oorspronkelijk verzoekschrift aangehaalde sommen correct werden aangegeven of in voorkomend geval van te geringe waarde waren om te kunnen concluderen dat er een overschrijding van de maximumbedragen is, kan niet worden ingezien dat er een inbreuk is op de regelgeving m.b.t. de aangifte van de verkiezingsuitgaven, laat staan een inbreuk die een bestraffing door de Raad verantwoordt.

Het komt de Raad niet toe om zelf onregelmatigheden op te sporen, zoals door de heer Sap meermaals wordt gevraagd. Het is de taak van verzoeker om op diligente wijze voor zijn belangen op te komen.

De Raad merkt op onbevoegd te zijn voor burgerrechtelijke of strafrechtelijke feiten die zouden zijn gepleegd.

Het middel is **ongegrond**.

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR VERKIEZINGSBETWISTINGEN

1. Het door verzoekende partij ingediende bezwaar is **deels ontvankelijk deels onontvankelijk**.
2. Akte wordt genomen van de **afstand van geding** lastens de heer Nico Vanhooren.
3. Het door verzoekende partij ingediende bezwaar is **ongegron**d.
4. Het verzoek wordt **verworpen**.
5. Het proces-verbaal van het gemeentelijk hoofdbureau van de stad Torhout houdende vaststelling van de zetelverdeling tussen de lijsten en van de rangorde van de raadsleden en hun opvolgers, wordt juist bevonden. De uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen in de stad Torhout wordt geldig verklaard.
6. Afschrift van dit besluit wordt toegezonden aan de betrokken partijen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel in openbare zitting van 3 januari 2019, door de eerste kamer, die samengesteld is uit:

MATTHIJS Herman	Voorzitter van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen en Voorzitter van de 1ste kamer
VERHULST Luc	Bestuursrechter, Ondervoorzitter van de 1ste kamer
VERMEIREN Eric	bestuursrechter

bijgestaan door

Yannick DEGREEF	toegevoegd griffier
-----------------	---------------------

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de eerste kamer,

Yannick DEGREEF

MATTHIJS Herman